

سامانه کنترل کیفیت

گامی برای پاسخ‌گویی بهتر

(www.samanketab. roshdmag.ir)

بهرورضایی

یکی از امتیازات مهم وبگاه کنترل کیفیت آن است که کتاب به محض تأیید توسط کارشناسان به عموم معرفی می‌شود و در دسترس همه کاربران قرار می‌گیرد. بنابراین نیازی نیست تا پایان دوره صبر کرد و منتظر انتشار کتاب‌نامه ماند. کاربر با مراجعه به وبگاه سامانه، می‌تواند از طریق جست‌وجو کتاب مناسب خود را از تازه‌ترین منابع معرفی شده بیابد؛ همچنین می‌تواند با کلیک کردن بر روی موضوع درسی، دوره تحصیلی، کلیدواژه‌ها یا عنوان ناشر که دارای پیوند هستند، کتاب‌های مشابه را شناسایی کند و مشخصات ناشر کتاب را ببیند.

امکانات سامانه جدید

در سامانه کنترل کیفیت کار با ثبت‌نام ناشر آغاز می‌شود که یک بار و برای همیشه انجام می‌گیرد. ناشر به‌هنگام ثبت‌نام نیازمند ورود اطلاعاتی مانند مشخصات مدیر نشر، درج ایمیلی

اشاره

از ابتدای دوره جدید بررسی کتاب، یعنی اول تابستان ۱۳۹۴، دبیرخانه سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی برای ثبت و ارزیابی کتاب‌ها سامانه جدیدی راه‌اندازی کرد که به‌نظر می‌رسد توانسته باشد به روند ارزیابی کتاب، اطلاع‌رسانی به ناشران و پدیدآورندگان و معرفی کتاب‌های مناسب سرعت بخشد. در این یادداشت به معرفی این سامانه پرداخته شده است.

امتیازات بهره‌برداری از سامانه کنترل کیفیت

سامانه کنترل کیفیت منابع آموزشی و تربیتی با هدف تسریع در پاسخ‌گویی و اطلاع‌رسانی به ناشران و پدیدآورندگان منابع آموزشی و تربیتی طراحی شد؛ اما برای کاربران نیز فواید زیادی دارد. کاربران به یاری امکانات این سامانه، که بر روی وب قابل دسترسی است، می‌توانند کتاب‌های مورد نیاز خود را آسان‌تر بیابند.

و وضعیت کتاب را پیگیری کند، نه نویسنده یا اداره و مدرسه درخواست کننده.

ثبت کتاب در سامانه

برای ثبت کتاب، هر ناشر می‌تواند با نام کاربری و رمز ورود خود وارد سامانه شود و با درج اطلاعات شناسنامه‌ای کتاب خود، آن را به ثبت برساند. پس از ثبت هر کتاب، ناشر یک کد رهگیری دریافت می‌کند که لازم است آن را پشت یک نسخه از کتاب خود درج و به نشانی دبیرخانه بفرستد. این کد رهگیری ۱۲۰ روز اعتبار دارد و چنانچه ظرف این مدت کتاب به دبیرخانه ارسال نشود، اطلاعات کتاب به شکل خودکار حذف می‌گردد.

به محض رسیدن کتاب به دبیرخانه، یادداشت اعلام وصول برای ناشر فرستاده می‌شود و کتاب وارد چرخه ارزیابی می‌گردد. سپس از طریق سامانه در اختیار ارزیابان قرار می‌گیرد و سامانه پس از جمع‌بندی امتیازهای ارزیابان، نتیجه را مشخص می‌کند. در صورتی که کتاب نامناسب باشد همان موقع ایمیلی برای ناشر ارسال می‌شود و موضوع به اطلاع او می‌رسد. همان‌طور که اشاره شد، ناشر از طریق همین سامانه می‌تواند دلایل مردودی کتاب خود را تقاضا و دریافت کند. در صورتی که کتاب مناسب باشد، موضوع با قدری فاصله به اطلاع ناشر می‌رسد. در این فاصله، کتاب در اختیار چکیده‌نویس است تا هنگام معرفی کتاب، چکیده‌ای از آن نیز همراه کتاب منتشر شود.

چنانکه گفته شد، ناشر در همه این مراحل و در هر ساعت از شبانه‌روز که مایل باشد، می‌تواند با مراجعه به سامانه از وضعیت کتاب‌های خود اطلاع حاصل کند. انتظار می‌رود به زودی امکانات جدیدی به سامانه افزوده شود که آن را مفیدتر نماید.

علت تفاوت در ثبت منابع مکتوب و غیرمکتوب

سامانه کنترل کیفیت منابع آموزشی و تربیتی به دو بخش کلی تقسیم می‌شود: منابع مکتوب و منابع غیرمکتوب که بخش دوم خود شامل نرم‌افزار، فیلم و تجهیزات آموزشی می‌شود. طبعاً بخش منابع مکتوب، از نظر تعداد و حجم کار، قابل مقایسه با بخش منابع غیرمکتوب نیست. همین امر، بررسی منابع مکتوب را از منابع غیرمکتوب متمایز ساخته است.

در بخش منابع غیرمکتوب، معمولاً مواد و منابع، پیش از تولید انبوه مورد بررسی کارشناسان قرار می‌گیرند و اشکالات یا کاستی‌های کار به اطلاع سازنده می‌رسد. بنابراین سازنده در صورت تمایل می‌تواند اشکالات و کاستی‌ها را برطرف و پس از جلب موافقت دبیرخانه سامان‌دهی مبادرت به تولید محصول کند؛ بر این اساس، محصول مناسب، از همان ابتدای تولید مهر مناسب می‌خورد؛ اما بررسی منابع مکتوب، پس از انتشار صورت می‌گیرد و ناشر در صورتی که بخواهد اشکالات و کاستی‌های محصولات خود را برطرف کند، باید در ویرایش جدید اثر مبادرت به این کار کند.

ناشران متعددی اظهار تمایل کرده‌اند، رویه منابع غیرمکتوب

برای دریافت اطلاعات، بارگذاری تصویری از پروانه نشر و تعیین یک نام کاربری برای ورود به سامانه است.

پس از تکمیل فرایند ثبت‌نام، ایمیلی برای ناشر ارسال می‌شود که در آن پیوندی برای ورود مستقیم به سامانه قرار داده شده است. ناشر به محض ورود باید مبادرت به تعیین «رمز ورود» کند و پس از آن، خواهد توانست با استفاده از نام کاربری و رمز ورود، در هر زمان که مایل بود، به سامانه وارد شود. او همچنین قادر خواهد بود از این پس کتاب‌های ارسالی خود را ثبت و وضعیتشان را به‌طور پیوسته رصد کند.

البته ناشر علاوه بر اینکه می‌تواند از طریق سامانه وضعیت کتاب‌های خود را پیگیری کند، از طریق ایمیل نیز در جریان رسیدن کتاب‌های خود به دبیرخانه و نتایج بررسی آن‌ها قرار می‌گیرد.

ناشر از طریق همین سامانه می‌تواند دلایل رد احتمالی کتاب

خود را تقاضا و دریافت کند و از همین طریق نسبت به نتیجه، اعتراض نماید. این امکانات موجب می‌شود ناشر به‌سادگی و در هر زمان که مایل بود، از وضعیت کتاب‌های خود اطلاع یابد.

بررسی کتاب: شیوه قدیم، شیوه جدید

در شیوه قدیم، لزومی نداشت ناشر در جریان کتاب‌های ارسال شده به دبیرخانه باشد. بنابراین پدیدآورندگان کتاب، ادارات آموزش و پرورش، یا حتی مدیران و معلمان مدارس می‌توانستند کتاب‌ها را برای بررسی به دبیرخانه ارسال کنند. کتاب به نام ناشر ثبت می‌شد، و چون فقط فهرست کتاب‌های مناسب در اختیار دیگران قرار می‌گرفت، به‌نظر نمی‌رسید مشکلی متوجه ناشر باشد. در پایان دوره نیز نامه‌ای برای ناشر ارسال می‌شد که فهرست کتاب‌های مناسب او را در خود داشت و از این‌رو ناشر نیز از کتاب‌های مناسب خود مطلع می‌شد.

در شیوه جدید، فارغ از آنکه نتیجه بررسی، مثبت یا منفی باشد، اطلاع‌رسانی صورت می‌گیرد، دبیرخانه اصرار دارد، ثبت نام حتی‌الامکان توسط ناشر انجام گیرد و فقط مدیرمسئول یا فرد معتمد و مورد اطمینان او به اطلاعات دسترسی داشته باشد. درباره ناشران مؤلف نیز لازم است خود ناشران مبادرت به ثبت‌نام کنند و برای این منظور لازم است تصویر کارت ملی و تصویر مجوز کتاب خود را بارگذاری نمایند و همانند ناشران حقوقی ایمیل فعال و مطمئنی را برای دریافت نتیجه بررسی کتاب خود تعیین کنند.

در این شیوه، کتاب‌گاه ممکن است توسط نویسنده به دبیرخانه سپرده یا توسط کارشناسان ثبت شود، اما نتیجه در هر حال به ایمیل ناشر ارسال می‌شود و فقط او می‌تواند وارد سامانه شود

ناشر علاوه بر اینکه می‌تواند از طریق سامانه وضعیت کتاب‌های خود را پیگیری کند، از طریق ایمیل نیز در جریان رسیدن کتاب‌های خود به دبیرخانه و نتایج بررسی آن‌ها قرار می‌گیرد

رشته مربوط را که از سوی این دبیرخانه منتشر شده است، بخوانند.

۲. پیش از انتشار محصول، از مشورت کارشناسان آشنا با برنامه درسی بهره بگیرند.

۳. کتاب‌های خود را، در نخستین چاپ، با شمارگان اندک منتشر کنند و در صورت کسب عنوان مناسب، در چاپ‌های بعدی دست به افزایش شمارگان بزنند. البته در این صورت می‌توانند نشان استاندارد منابع آموزشی و تربیتی یا عباراتی مانند «مورد تأیید دبیرخانه سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی» را نیز روی محصولات خود درج و به فروش آن کمک کنند.

در بخش منابع مکتوب نیز به کار گرفته شود و ناشران بتوانند به‌عنوان نگاه مشورتی، از نظر کارشناسان دبیرخانه بهره بگیرند و برخی از ناشران حتی اظهار تمایل کرده‌اند که هزینه کارشناسی محصول را نیز - همانند منابع غیرمکتوب - بپردازند؛ اما تا به امروز دبیرخانه سامان‌دهی با این تلقی که طبق قانون، بررسی پیش از چاپ و صدور مجوز انتشار بر عهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است و این کار ممکن است دخالت در کار نهادهای قانونی دیگر به‌شمار رود، از آن ابا کرده است و در برابر اعتراض ناشران، به آن‌ها پیشنهاد داده است:

۱. پیش از انتشار محصول، راهنمای تولید کتاب‌های آموزشی

